

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/65/2022
Identifikačné číslo spisu:	7110230074
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Lenka Praženková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7110230074.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Praženkovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej, v spore žalobcu: JUDr. Marek Radačovský, so sídlom kancelárie Žriedlová 3, Košice, správca majetku úpadcu Geotechnika spol. s r.o. v konkurze, so sídlom Moldavská 8, Košice, IČO: 36 589 951, zast. SD LEGAL, s.r.o., so sídlom Žriedlová 3, Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 51 717 395, proti žalovanému: CTR Business center Košice a.s. (pôvodne, do 28.09.2022 s obchodným menom VSH development, a.s.), so sídlom Štúrova 27, Košice, IČO: 31 360 521, o zaplatenie 115.903,10 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 30Cb/21/2011, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/26/2018-440 zo dňa 22. 05. 2019, v spojení s opravným uznesením č. k. 2Cob/26/2018-524 zo dňa 15. 02. 2021, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/26/2018-440 zo dňa 22. 05. 2019, v znení opravného uznesenia č. k. 2Cob/26/2018-524 zo dňa 15. 02. 2021, z r u š u j e , a to v časti výroku, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Košice I č. k. 30Cb/21/2011-388 zo dňa 21. 06. 2017, ako aj v závislom výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e uznesenie Okresného súdu Košice I č. k. 30Cb/21/2011-559 zo dňa 13. 04. 2022.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“, „prvoinštančný súd“ alebo „okresný súd“) v poradí tretím rozsudkom č. k. 30Cb/21/2011-388 zo dňa 21. 06. 2017 zamietol žalobu žalobcu zo dňa 07. 12. 2010, prvoinštančnému súdu doručenu dňa 09. 12. 2010, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 115.903,10 eura s príslušenstvom ako nezaplatenej ceny za vykonané dielo. Súd prvej inštancie zároveň rozhodol o priznaní náhrady trov konania žalovanému v plnej výške

100 %. Súd prvej inštancie tak rozhodol po tom, ako Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací uznesením č. k. 2Cob/41/2015-340 zo dňa 29. 02. 2016 zrušil skorší (v poradí druhý) rozsudok okresného súdu č. k. 30Cb/21/2011-310 zo dňa 19. 11. 2014 o zamietnutí žaloby a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia označeného prvoinštančného rozsudku bola jeho nepreskúmateľnosť a okolnosť, že rozhodnutie vychádzalo vo veľkej miere zo skutkového stavu, ktorý nemal oporu vo vykonanom dokazovaní.

2. Z odôvodnenia posledného rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že uznesením Okresného súdu Košice I č. k. 26K/2/2010-180 zo dňa 22. 03. 2010 bol na majetok dlžníka Geotechnika spol. s r.o., so sídlom Moldavská 8, Košice, IČO: 36 589 951, vyhlásený konkurz a do funkcie správcu konkurznej podstaty bol ustanovený žalobca. Úpadca a žalovaný uzatvorili Zmluvu o dielo č. 001-2008/BCK II (ďalej tiež len „zmluva“ alebo „zmluva o dielo“), ktorou sa úpadca ako zhotoviteľ zaviazal pre žalovanú spoločnosť VSH development s.r.o., ako objednávateľa vykonať dielo uvedené zmluve a žalovaný sa zaviazal zhotoviteľovi zaplatiť za uskutočnenie diela zmluvnú cenu vo výške celkom 863.041,80 eura bez DPH. Z vyúčtovanej ceny diela ostala neuhradená suma 115.903,10 eura. Táto suma predstavuje súčet neuhradených súm z faktúry č. 200807001 vo výške 3.933,58 eura, faktúry č. 200808005 vo výške 6.731,76 eura, faktúry č. 200809003 vo výške 16.701,27 eura, faktúry č. 200810003 vo výške 24.153,72 eura, faktúry č. 200811002 vo výške 25.791,58 eura, faktúry č. 200812004 vo výške 21.688,53 eura a faktúry č. 200902007 vo výške 16.902,77 eura. Tieto sumy predstavujú zádržné dohodnuté v čl. IV bod 5 písm. d/, e/ a f/ zmluvy. Súd mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že úpadca začal pracovať na stavbe dňa 21. 07. 2008 (podpísaný zápis o odovzdaní staveniska) a pracoval na nej do 20. 02. 2009, kedy v zmysle stavebného denníka svoju činnosť na stavbe a práce na nej, ukončil. Uvedené skutočnosti boli v konaní skutočnosťami nespornými. Žalovaný pohľadávku úpadcu nespochybnil, keď tvrdil, že je existentná, no zanikla započítaním v zmysle Oznámenia o vykonaní jednostranného zápočtu zo dňa 22. 10. 2009 (č. l. 98) v súlade s čl. VI bod 8 uzavretej zmluvy, keď si žalovaný voči úpadcovi započítal faktúry č. 3892900019, č. 3892900065, č. 3892900153, č. 3892900210 a č. 3892900220.

3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 536, § 537 ods. 1, 2, § 546 ods. 1, § 548 ods. 1, § 554 ods. 1, § 558, § 364 a § 301 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“), upravujúcich povinnosti zhotoviteľa a objednávateľa diela, započítanie pohľadávok a zmluvnú pokutu, súčasne poukazom na článok VI. bod 2 písm. a/ zmluvy o dielo a čl. III. bod 1, článok XII. bod 2 Všeobecných zmluvných podmienok (ďalej len „VZP“). Prvoinštančný súd dospel k záveru, že žalovaný preukázal zánik pohľadávky žalobcu k 22. 10. 2009, a to započítaním - Oznámením o vykonaní jednostranného zápočtu zo dňa 22. 10. 2009, žalobcovi odoslaným dňa 23. 10. 2009. Predmetné započítanie mal za platné k 22. 10. 2009, v zmysle čl. VI. bod 8 zmluvy. Žalovaný podľa súdu započítal faktúru č. 3892900019 zo dňa 13. 02. 2009, vystavenú na sumu 682,45 eura, ktorou refakturoval žalobcovi dodávku elektrickej energie za mesiac január 2009 (preukázané prehľadom o spotrebe elektrickej energie za dané obdobie a faktúrou vystavenou VSE, a.s.), faktúru č. 3892900065 zo dňa 15. 04. 2009, vystavenú na sumu 385,37 eura, ktorou refakturoval dodávku elektrickej energie za mesiac február 2009 (preukázané prehľadom o spotrebe elektrickej energie za dané obdobie a faktúrou vystavenou VSE, a.s.), ďalej faktúru č. 3892900153 zo dňa 03. 08. 2009, vystavenú na sumu 6.184,53 eura, ktorou boli refakturované investičné náklady realizované spoločnosťou HS HSV s.r.o. voči žalobcovi (preukázané faktúrou č. 0900023 spoločnosti HS HSV s.r.o., voči žalovanému za mesiac máj 2009 a prílohami vykonaných prác); faktúru č. 3892900210 zo dňa 09. 10. 2009 vystavenú na sumu 41.011,35 eura, ktorou boli refakturované investičné náklady realizované spoločnosťou HS HSV s.r.o., voči žalobcovi (preukázané faktúrou č. 0900061 vystavenou spoločnosťou HS HSV s.r.o., žalovanému za mesiac september 2009 a prílohami vykonaných prác), faktúru č. 3892900220 zo dňa 22. 10. 2009, vystavenú na sumu 67.965,75 eura, ktorou bola vyúčtovaná zmluvná pokuta za omeškanie s dokončením diela podľa čl. XII. bod 2 VZP vypočítaná z ceny diela 1.006.907,75 eura. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaný preukázal dôvodnosť uplatnenia zmluvnej pokuty, pretože stavenisko bolo odovzdané žalobcovi dňa 21. 07. 2008 a lehota na vykonanie diela 14 týždňov uplynula dňa 26. 10. 2008. Námietku žalobcu, že zmluvná pokuta je

vypočítaná zo zlého základu prevyšujúceho dohodnutú cenu, mal za nepreukázanú dôvodiť, že žalovaný si mohol uplatniť zmluvnú pokutu až zo sumy 1.027.000,10 eura (pričom si ju uplatnil z nižšej sumy 1.006.905,75 eura) a správne vypočítal vznik omeškania od 26. 10. 2008 do 10. 03. 2009. V tejto súvislosti zdôraznil aj skutočnosť, že keďže nedošlo k odovzdaniu diela, žalovaný nie je a ani nemôže byť v omeškaní s vyplatením zádržného z vystavených faktúr. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a nárok na ich náhradu priznal v konaní úspešnému žalovanému.

4. Na odvolanie žalobcu podané proti rozsudku súdu prvej inštancie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. h/, f/ a d/ CSP, Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací, prvoinštančný rozsudok zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 56.579,48 eura s 9,25 %-ným úrokom z omeškania ročne od 23. 04. 2010 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti rozsudok prvoinštančného súdu potvrdil. Vo vzťahu k náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania vyslovil, že na ňu nemá nárok žiadna zo strán sporu.

5. Z dôvodu, že pohľadávka žalobcu uplatnená v konaní bola pohľadávkou nespornou, zaoberal sa odvolací súd tým, či boli súdom prvej inštancie zistené skutočnosti dôležité pre prijatie záveru o zániku pohľadávky žalobcu v dôsledku započítania a či z týchto skutočností bol vyvozený správny právny záver. Odvolací súd, dospejúc k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (a to vo vzťahu k faktúram č. 3892900153 a č. 3892900210, rovnako vo vzťahu k cene diela, určujúcej výpočet zmluvnej pokuty a čiastočne aj započítacieho prejavu žalovaného), dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakoval sám (§ 384 ods. 1 CSP).

6. Vo vzťahu k tvrdeniu žalovaného, že pohľadávka žalobcu zanikla jednostranným započítaním (§ 580 Občianskeho zákonníka, ďalej len „OZ“), odvolací súd konštatoval, že žalovaný, ktorého v konaní zaťažuje ohľadom ním tvrdenej skutočnosti dôkazné bremeno, musel preukázať, že pohľadávky, ktoré započítava proti pohľadávke žalobcu, sú existentné a zároveň musel preukázať, že tieto zanikli započítaním, t. j. že boli splnené zákonné podmienky uvedené v § 580 OZ. Poukázaním na Oznámenie o vykonaní jednostranného zápočtu zo dňa 22. 10. 2009, v ktorom sú pohľadávky špecifikované vymedzením čísla faktúr a sumy, na ktorú sú vystavené, odvolací súd totožne so súdom prvej inštancie konštatoval, že v prípade faktúr č. 3892900019 a č. 3892900065, ktorými žalovaný refakturoval spotrebu elektrickej energie žalobcom, žalovaný preukázal (ktorú okolnosť žalobca ani nespochybnil), že pri prácach vykonávaných na predmetnej stavbe žalobca odoberal elektrickú energiu, ktorá mu bude následne refakturovaná. K faktúram č. 3892900153 a č. 3892900210 odvolací súd uviedol, že právnym základom týchto faktúr, t. j. vymedzením, na základe čoho, prečo a v akej výške je nárok uplatňovaný, je čl. II. bod 5 VZP, ktorý žalovaného oprávňoval refakturovať žalobcovi investičné náklady realizované spoločnosťou HS HSV s.r.o. Skutočnosť, že žalovanému nárok na refakturáciu podľa tohto zmluvného dojednania nevznikol, žalovaný napokon nerozporoval, pretože tvrdil, že k jeho uvedeniu na faktúrach došlo omylom a v skutočnosti mal na mysli uplatnenie nároku na základe čl. III. bod 1 VZP. Toto jeho vysvetlenie, prezentované počas konania, si osvojil aj súd prvej inštancie, keď oprávnenosť uplatneného nároku posúdil podľa čl. III. bod 1 a dospel k záveru, že je dôvodný a bol účinne započítaný. S uvedeným názorom súdu prvej inštancie sa však odvolací súd nestotožnil. Poukázal na to, že v daných faktúrach žalovaný jasne vymedzil právny dôvod účtovaných súm, ktorý v tomto konaní preukázaný nebol. Žalovaný bol totiž oprávnený postupovať podľa čl. II. bod 5, t. j. zaistiť realizáciu požadovaných zmien iným zhotoviteľom, len v rozsahu, v akom dôvodne požaduje zmenu diela a aj to za predpokladu existencie opakovaných výziev objednávateľa v stavebnom denníku. Ak by aj odvolací súd pripustil, že k uvedeniu čl. II. bod 5 VZP na faktúry došlo iba omylom, ani vtedy by k účinnému započítaniu fakturovaných nárokov dôjsť nemohlo. V oznámení o započítaní boli totiž započítavané nároky konkretizované len uvedením čísla faktúry a sumy, na ktorú bola vystavená. Tieto špecifikované nároky boli predmetom zápočtu, takýto nárok však v konaní preukázaný nebol (uvedené žalovaný ani nerozporoval). Zhrnúť uvedené, k započítaniu nárokov, o ktorých žalovaný tvrdí, že boli účtované v predmetných faktúrach (t. j. nároky vychádzajúce z čl. III. bod 1 VZP) Oznámením o vykonaní jednostranného zápočtu zo dňa 21. 10. 2009, nedošlo. Rozhodnutie súdu prvej inštancie ohľadom týchto

dvoch faktúr preto odvolací súd vyhodnotil ako nie vecne správne.

7. Vo vzťahu k ďalšiemu nároku žalovaného, ktorý si uplatnil započítaním, a to zmluvnú pokutu, odvolací súd dospel k záveru, že cena diela bola dohodnutá v čl. IV. bod 1 zmluvy na sumu 863.041,89 eura (26.000.000,-- Sk) ako pevná a konečná. K záveru súdu prvej inštancie o tom, že táto zmluvná pokuta sa vypočítava z ceny zvýšenej o DPH, odvolací súd uviedol, že tento nárok nemá oporu v predmetnom zmluvnom dojednaní, preto niet dôvodu na to, aby bola zmluvná pokuta vypočítaná z ceny diela zvýšenej o DPH.

8. Vo vzťahu k námietke žalobcu ohľadom platnosti/neplatnosti plnomocenstva, odvolací súd dospel k záveru, že toto plnomocenstvo nemá žiadne vady, ktoré by ho robili neplatným. Poukázaním na ust. § 13 ods. 1 veta druhá ObchZ uviedol, že spoločenská zmluva žalovaného stanovovala, že za spoločnosť konajú dvaja konatelia spoločne, čo je premietnuté aj do výpisu z obchodného registra. Pri právnom úkone sa štatutárny orgán môže dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou (§ 31 Občianskeho zákonníka, ďalej tiež len „OZ“), a to plnomocenstvom, ktoré musí spĺňať všeobecné náležitosti právnych úkonov. Namietané plnomocenstvo zo dňa 05. 02. 2009 bolo udelené Ing. Pavlom Kobulejom a Ing. Ľubomírom Relovským (konatelia žalovaného), spoločne a štatutárny orgán v ňom vyjadril svoju vôľu splnomocniť R.. K., aby v jeho mene vykonávala v mene spoločnosti v plnomocenstve konkretizované právne úkony (mimo iného aj podpisovala jednostranné zápočty). Predmetné plnomocenstvo udelené pre R.. K. ju oprávňovalo len na vykonávanie v ňom presne špecifikovaných úkonov, a teda nie je plnomocenstvom všeobecným. Na základe uvedeného odvolací súd konštatoval, že plnomocenstvo netrpí žiadnymi vadami, ktoré by spôsobovali jeho neplatnosť. Vo vzťahu k plnej moci odvolateľ dôvodil rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd SR“ alebo „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 353/2012, vo vzťahu ku ktorej námietke odvolací súd konštatoval, že označené rozhodnutie sa týka inej procesnej situácie a nemožno ho vzťahovať na prejednávajúcu vec (z dôvodov bližšie uvedených v bode 42. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

9. Na základe všetkých odvolacím súdom konštatovaných skutočností, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 56.579,48 eura, pretože nedošlo k zániku pohľadávky žalobcu v tomto rozsahu, keďže nedošlo k účinnému započítaniu faktúr č. 3892900153 a č. 3892900210 (vystavených celkovo na sumu 47.195,88 eura). Súd prvej inštancie nesprávne určil aj výšku zmluvnej pokuty, keď ju vypočítal z ceny diela navýšenej o DPH. Správna výška zmluvnej pokuty je 58.255,-- eur (431,52 eura x 135 dní omeškania). Žalovaný je tak povinný zaplatiť žalobcovi sumu 56.579,48 eura spolu s úrokom z omeškania 9,25 % ročne. Výšku úroku odvolací súd stanovil podľa § 369 ods. 1 ObchZ v znení účinnom ku dňu vzniku omeškania a nariadenia vlády č. 87/1995 Zb., avšak až odo dňa 23. 04. 2010, teda od uplynutia 30 dní odo dňa vyhlásenia konkurzu, pretože pohľadávka žalobcu proti žalovanému na vyplatenie zádržného sa stala splatnou momentom vyhlásenia konkurzu, a to v súlade s § 46 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. V prevyšujúcej časti odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

10. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 12. 07. 2019.

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 56.579,48 eur s 9,25 % úrokom z omeškania ročne od 23. 04. 2010 do zaplatenia (prvý výrok), podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaný (č. l. 459 - 460), prípustnosť ktorého vyvodil z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Dovolaciemu súdu navrhol, aby rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 21Cob/26/2018-440 zo dňa 22. 05. 2019 zmenil a žalobu žalobcu zamietol alebo aby dovolaním napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil dovolaciemu na ďalšie konanie.

12. Žalovaný (v ďalšom texte tiež „dovolateľ“) v úvode dovolania, poukazom na ust. § 429 ods. 2 písm. b/ CSP uviedol, že splnomocnenie na konanie vo veci, zaslané súdu v prílohe dovolania preukazuje, že JUDr. M. Saučín, podpredseda predstavenstva dovolateľa, je oprávnený konať

v mene dovolateľa. JUDr. M. Saučín má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (ktorú okolnosť preukazuje priloženým diplomom) a je členom predstavenstva dovolateľa (ktorú okolnosť preukazuje pripojeným výpisom z obchodného registra dovolateľa). S ohľadom na uvedené má dovolateľ za to, že povinnosť zvoliť si advokáta v zmysle § 429 CSP, sa na jeho osobu nevzťahuje.

13. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP v spojení s § 431 CSP dovolateľ namietol, že mu nebol riadne doručený rozsudok odvolacieho súdu zo dňa 22. 05. 2019. Uviedol, že v konaní na súde prvej inštancie, i na odvolacom súde, bol od roku 2013 zastúpený advokátkou JUDr. Frederikou Birkovou, avšak dňa 09. 04. 2019 odvolaciemu súdu doručil oznámenie o odvolaní splnomocnenia udeleného JUDr. F. Birkovej, v dôsledku čoho sa odvolanie splnomocnenia stalo voči súdu účinným v zmysle § 92 ods. 3 CSP dňom 09. 04. 2019. Napriek uvedeným skutočnostiam odvolací súd doručil svoj rozsudok zo dňa 22. 05. 2019 advokátke JUDr. Frederike Birkovej prostredníctvom elektronickej schránky, zatiaľ čo dovolateľovi predmetný rozsudok do dnešného dňa doručený nebol. O uvedených okolnostiach sa dovolateľ dozvedel dňa 02. 09. 2019 nahliadnutím do spisu. Napriek nedoručeniu rozsudku odvolacieho súdu dovolateľovi, tento preventívne v rámci lehoty stanovenej na dovolanie, počítanej odo dňa doručenia rozsudku advokátke JUDr. F. Birkovej, podal v predmetnej veci dovolanie.

14. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ v spojení s 432 CSP, dovolateľ namietol nesprávne právne posúdenie percentuálnej výšky úroku z omeškania ako príslušenstva pohľadávky, nesprávne právne posúdenie insolvenčnej doložky uvedenej v čl. IV. bod 5 písm. g/ zmluvy o dielo, nesprávne právne posúdenie pojmu cena diela pri výpočte zmluvnej pokuty, napokon nesprávne právne posúdenie zápočtu nárokov dovolateľa vyplývajúcich z faktúr č. 3892900153 a č. 3892900210.

15. Nesprávnosť právneho posúdenia percentuálnej sadzby úroku z omeškania odvolacím súdom spočíva podľa dovolateľa v skutočnosti, že v deň, od ktorého odvolací súd priznal žalobcovi nárok na úrok z omeškania (23. 04. 2010), bola základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky vo výške 1 %, preto v súlade so znením nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení platnom v čase vzniku omeškania, mala byť správna percentuálna ročná sadzba úroku z omeškania stanovená na výšku 9 %, namiesto odvolacím súdom stanovenej výšky 9,25 %.

16. Vo vzťahu k tvrdeniu o nesprávnom právnom posúdení insolvenčnej doložky vymedzenej v čl. IV. bod 5 písm. g/ zmluvy o dielo, dovolateľ namietol záver odvolacieho súdu o absolútnej neplatnosti tejto doložky podľa § 39 OZ pre obchádzanie zákona o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZoKR“) tvrdiac, že svojím účelom obchádza spôsob uspokojovania pohľadávok veriteľov v ňom stanovený. Odkazom na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „Najvyšší súd ČR“) sp. zn. 29Cdo/561/2017 zo dňa 29. 03. 2019 namietol nesprávnosť tvrdenia odvolacieho súdu, že pozastávka - zádržné z ceny diela, je v prípade vyhlásenia konkurzu súčasťou konkurznej podstaty úpadcu (§ 67 ZoKR). Dovolateľ tvrdí, že zmluva o dielo uzavretá medzi ním a žalobcom v článkoch IV. bod 5 písm. e/ a t/ stanovuje, kedy žalobcovi vzniká právo na zaplatenie časti ceny diela (pozastávky, zádržného) a nie splatnosť ceny diela. Pohľadávka žalobcu ako zhotoviteľa na zaplatenie pozastávky - zadržanej časti ceny diela, vznikne (môže vzniknúť) len vtedy, keď budú splnené predpoklady uvedené v príslušných ustanoveniach zmluvy o dielo. Pozastávky sú preto súčasťou konkurznej podstaty len v prípade, ak pred vyhlásením konkurzu boli žalobcom naplnené predpoklady uvedené v zmluve o dielo, a teda vzniklo právo žalobcu na zaplatenie zadržanej časti ceny diela. V rámci zmluvného vzťahu medzi žalobcom a dovolateľom však k naplneniu týchto predpokladov zo strany žalobcu pred vyhlásením konkurzu nedošlo. Dovolateľ tvrdí, že dohodou o insolvenčnej doložke zmluvné strany v súlade s princípom zmluvnej autonómie vyjadrili vôľu dohodnúť pre prípad, keď žalobca (zhotoviteľ) nebude schopný v dôsledku vyhláseného konkurzu plniť svoje povinnosti z poskytnutej záruky, cenu diela zníženú o hodnotu nevyčerpanej záruky. Dovolateľ tvrdí, že uzavretie insolvenčnej doložky predstavuje prípustný právny prostriedok, ktorým eliminoval (zmiernil) negatívne dôsledky spojené so stratou svojho nároku z poskytnutej záruky v prípade konkurzu žalobcu

(zhotoviteľa), pričom dovolateľ tak konal v zjavnom súlade so všeobecným právnym princípom „vigilantibus iura skripta sunt” (bdelým náležia práva).

17. V ďalšej časti dovolania dovolateľ namietol nesprávne právne posúdenie pojmu cena diela odvolacím súdom. Tento v bode 37. rozsudku ustálil, že cena diela bola dohodnutá v čl. IV. bod 1 zmluvy o dielo na sumu 863.041,89 eura (26.000.000.-Sk) ako pevná a konečná, preto pri výpočte zmluvnej pokuty mala byť výška zmluvnej pokuty počítaná z tejto sumy a nie zo sumy (ceny diela) navýšenej o DPH. Nesprávnosť právneho posúdenia pojmu cena diela pri výpočte zmluvnej pokuty dovolateľ vzhliada v prílišnej reštriktívnosti výkladu znenia článku IV. bod 1 zmluvy o dielo zo strany odvolacieho súdu. Dovolať tvrdí, že v zmysle úplného znenia čl. IV. bod 1 zmluvy o dielo, zmluvné strany stanovili cenu diela v súlade so zákonom č. 18/1996 Z. z., ktorý v § 3 odsek 3 v znení platnom v čase uzavretia zmluvy o dielo stanovil, že súčasťou ceny tovaru je aj daň z pridanej hodnoty. Skutočnosť, že cena diela bude pozostávať z DPH a DPH bude súčasťou ceny diela, vyplýva podľa dovolateľa aj z poslednej vety čl. IV. bod 1 zmluvy, podľa ktorej DPH bude účtovaná v zákonnej výške. Argumentujúc uvedeným má dovolateľ za to, že pri výpočte zmluvnej pokuty postupoval správne, keď vychádzal z ceny diela s DPH.

18. Za nesprávne dovolateľ považuje napokon aj právne posúdenie zápočtu jeho nárokov vyplývajúcich z faktúr č. 3892900153 a 3892900210 odvolacím súdom. Táto nesprávnosť je podľa dovolateľa spôsobená neuplatnením výkladových pravidiel uvedených v § 266 ods. 1 až 4 ObchZ odvolacím súdom, v dôsledku čoho došlo k odklonu od doterajšej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/16/2002. Dovolať tvrdí, že odvolací súd pri formulovaní svojich právnych záverov ohľadom zápočtu neprihliadal na vyjadrenia konateľa žalobcu p. Vojačka na pojednávaniach konaných v dňoch 15. 01. 2014 a 22. 03. 2017, z ktorého výpovedí vyplýva, že žalobcovi bol od počiatku známy úmysel dovolateľa obsiahnutý vo faktúrach č. 3892900153 a 3892900210 a v Oznámení o započítaní, preto prejav jeho vôle v označených listinách bolo potrebné posudzovať v zmysle § 266 ods. 1 ObchZ.

19. Podľa § 444 CSP dovolateľ navrhol odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, dôvodiac tou skutočnosťou, že žalobca je subjektom v konkurze a v prípade rozdelenia výťažku zo speňaženého majetku úpadcu dôjde k ukončeniu konkurzného konania a následnému výmazu úpadcu z obchodného registra. S poukazom na uvedené, v prípade potencionálneho úspechu dovolateľa v dovolacom konaní, znamenal by tento následok nemožnosť uplatnenia nárokov dovolateľa voči úpadcovi.

20. K dovolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, ktorý argumentujúc nepreukázaním dôvodnosti podaného dovolania, navrhol toto podľa § 448 CSP zamietnuť. Súčasne si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

21. Písomné vyjadrenie žalobcu zaslal súd prvej inštancie postupom podľa § 436 ods. 4 CSP žalovanému (doručenka na č. l. 533 spisu), ktorého ďalšie vyjadrenia v spore nenasledovali.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), uznesením sp. zn. 4Obdo/29/2021 zo dňa

28. 01. 2022 (č. l. 539 a nasl. spisu), dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. e/ CSP odmietol pre procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania spočívajúci v absencii povinného zastúpenia dovolateľa advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP (resp. splnenia výnimky podľa § 429 ods. 2 písm. b/ CSP).

23. Ústavný súd SR, rozhodujúc o ústavnej sťažnosti sťažovateľa (v tu posudzovanom konaní v procesnom postavení žalovaného), podanej proti vyššie označenému uzneseniu najvyššieho súdu, nálezom č. k. III. ÚS 374/2022-23 zo dňa 08. 09. 2022 vyslovil, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“), bolo porušené. Ústavný súd poukázaním na § 20 ods. 1 OZ, § 13 ods. 1 ObchZ a rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32Cdo/4133/2009 z 25. 01. 2011 uviedol, že v predmetnej veci ide o plnomocenstvo udelené v konkrétnej veci, nie o generálne plnomocenstvo, preto úvaha najvyššieho súdu o absolútnej neplatnosti posudzovaného plnomocenstva z dôvodu jeho udelenia členovi štatutárneho orgánu, nie je správna. Uviedol ďalej, že sťažovateľ (žalovaný) mal záujem podať dovolanie v posudzovanej veci s evidentným zámerom, že dovolanie spísala a podala kvalifikovaná osoba, podpredseda predstavenstva JUDr. Martin Saučin. Konštatujúc na základe uvedeného porušenie uplatnených práv sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru, ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/29/2021 zo dňa 28. 01. 2022 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne rozhodol o povinnosti najvyššieho súdu nahradiť sťažovateľke trovy konania 410,26 eura.

24. Po vrátení veci na Najvyšší súd SR, tento po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), splňajúci podmienku zakotvenú v ustanovení § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) opätovne preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že dovolaniu žalovaného je potrebné vyhovieť.

25. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Uvedené znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci dovolacieho súdu (viď. sp. zn. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach CSP (obdobne aj sp. zn. I. ÚS 438/2017). Pri vyslovení záveru o (ne)prípustnosti dovolania dovolací súd preto nie je viazaný tým, čo uviedol dovolateľ, prípadne druhá strana.

26. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, pokiaľ trpí niektorou z procesných väd konania vymenovaných v písm. a/ až f/ predmetného ustanovenia (zakotvujúce tzv. vady zmätočnosti). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1, 2 CSP).

27. Naproti tomu pre dovolanie prípustné podľa § 421 CSP, platí, že ho možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

28. Dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný (§ 439 CSP, okrem prípadov uvedených v písm. a/ až c/ citovaného ustanovenia). Rovnako je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku uvedenej väzanosťi dovolacieho súdu dovolacím dôvodom, dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom (uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo 59/2017 z 08. 06. 2017). V tu posudzovanej veci žalovaný v dovolaní argumentuje prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

29. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo

veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

30. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa strane znemožnila realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

31. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP dovolateľ namietol, že mu nebol riadne doručený rozsudok odvolacieho súdu zo dňa 22. 05. 2019. Poukázal na to, že dňa 09. 04. 2019 odvolaciemu súdu doručil oznámenie o odvolaní splnomocnenia udeleného advokátke JUDr. Frederike Birkovej, napriek tomu odvolací súd doručil rozsudok zo dňa 22. 05. 2019 menovanej advokátke bez toho, aby bol doručený priamo dovolateľovi.

32. Podľa § 92 ods. 3 CSP, odvolanie splnomocnenia stranou alebo výpoveď splnomocnenia zástupcom sú voči súdu účinné dňom, keď ich strana alebo zástupca súdu oznámili.

33. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že žalovaný písomným podaním zo dňa 04. 04. 2019, odvolaciemu súdu doručeným dňa 09. 04. 2014 (č. l. 429), oznámil súdu odvolanie splnomocnenia udeleného advokátke JUDr. Frederike Birkovej na zastupovanie jeho osoby v konaní, čím sa toto odvolanie plnomocenstva stalo podľa § 92 ods. 3 CSP voči súdu účinným. Zároveň požiadal o odročenie pojednávania, ktoré sa malo konať dňa 24. 04. 2019, z dôvodu čerpania dovolenky podpredsedu predstavenstva žalovaného. Napriek odvolaniu splnomocnenia udeleného menovanej advokátke, súd doručil rozsudok odvolacieho súdu do jej elektronickej schránky dňa 12. 07. 2019, ktorým dňom rozsudok aj správoplatnil (doručenka na č. l. 447 spisu a doložka právoplatnosti na č. l. 440 spisu). Zo spisu rovnako vyplýva úkon nazretia žalovaného do spisu dňa 02. 09. 2019 (úradný záznam na č. l. 456), následne podanie dovolania žalovaného, súdu prvej inštancie doručené dňa 17. 09. 2019 (č. l. 459), na poštovú prepravu podané dňa 12. 09. 2019 (obálka, v ktorej bolo dovolanie súdu doručené, je pripojená k č. l. 467 spisu). Z uvedených okolností je zrejmé, že toto doručovanie rozsudku odvolacieho súdu súdom prvej inštancie do elektronickej schránky JUDr. Birkovej po účinnom odvolaní plnomocenstva bolo nesprávne a bez účinkov riadneho doručenia. Žalovaný sa o obsahu rozsudku odvolacieho súdu dozvedel počas nahliadnutia do súdneho spisu dňa 02. 09. 2019 a podal voči nemu dňa 12. 09. 2019 dovolanie. Žalovanému bol rozsudok odvolacieho súdu č. k. 2Cob/126/2018-440 zo dňa 22. 05. 2019 následne doručený dňa 18. 03. 2021 (doručenka na č. l. 533 spisu). Opravné uznesenie odvolacieho súdu č. k. 2Cob/26/2018-524 zo dňa 15. 02. 2021 bolo žalovanému doručené dňa 25. 02. 2021 (doručenka na č. l. 528 spisu). Dovolací súd vzhľadom na dovoláciu námietku žalovaného však konštatuje, že pochybenie súdu prvej inštancie pri doručovaní rozsudku odvolacieho súdu nemožno považovať za dôvodnú dovoláciu námietku podľa § 420 písm. f/ CSP, a teda za také pochybenie, ktoré by malo vplyv na spravodlivosť odvolacieho procesu pred vydaním rozsudku odvolacieho súdu alebo v čase jeho vydania (vyhlásenia), ani nemohlo spôsobiť prípadnú arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu, teda nie je takým pochybením, resp. nemožno ho považovať za pochybenie takej intenzity, ktoré by malo za následok znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP vo vzťahu k dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. Toto pochybenie súdu prvej inštancie mohlo mať vplyv na spravodlivosť procesu po rozhodnutí súdu druhej inštancie, teda na možnosť žalovaného podať voči rozsudku odvolacieho súdu mimoriadny opravný prostriedok, prípadne na včasnosť podania tohto mimoriadneho opravného prostriedku, čo však bolo zhojené následným postupom súdu prvej inštancie (dodatočné doručenie rozsudku), ale aj samotným aktívnym konaním strany sporu - žalovaného, ktorý realizoval svoje procesné právo podať dovolanie a dovolací súd ho ako včasne podané akceptoval (dovolanie totiž nebolo podané po uplynutí 2-mesačnej lehoty uvedenej v § 427 ods. 1 CSP, ktorá začína plynúť po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu, prípadne v rozsahu vykonanej opravy po doručení opravného uznesenia, ale bolo podané ešte pred riadnym doručením rozsudku odvolacieho súdu, t. j. ešte pred začatím plynutia lehoty na podanie dovolania).

34. Dovolateľ vo svojom dovolaní ďalej dôvodí prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

35. Vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP, dovolací súd v prvom rade uvádza, že kumulácia dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP je v zásade už z povahy veci vylúčená. Je vylúčené, aby mohlo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázke, ktorá ešte nebola vyriešená. Ak by aj podstatou dovolacej námietky (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) bolo, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia čiastkovej otázky, ktorá nebola v praxi odvolacieho súdu ešte vyriešená (malo by tak byť podľa dovolateľa vo vzťahu k insolvenčnej doložke v zmluve o dielo), a ktorá mala vplyv na rozhodnutie vo veci, ktoré sa ako celok odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), tak je nutné skonštatovať, že konkrétna sporná právna otázka nebola dovolateľom identifikovaná v zmysle požiadaviek § 432 CSP, čo predstavuje neodstrániteľnú prekážku jej meritórneho posúdenia dovolacím súdom. Dovolací súd sa tak zamerával na preskúmanie dovolania dovolateľa z pohľadu uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

36. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP nesprávne právne posúdenie veci, predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

37. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je daná len vtedy, ak sa odvolací súd pri vyriešení právnej otázky skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

38. Ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť, a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (k tomu viď R 83/2018).

39. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú, teda v žiadnom prípade nemôže ísť o skutkovú otázku. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, nie o právnu otázku, ktorá podľa dovolateľa mala byť riešená. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

40. Dovolateľ v dovolaní namietol (bod III. písm. a/), že odvolací súd nesprávne právne vec posúdil,

keď percentuálnu sadzbu úroku z omeškania ako príslušenstva žalovanej pohľadávky ustálil vo výške 9,25 % ročne. Za nesprávny ďalej označil záver odvolacieho súdu vo vzťahu k insolvenčnej doložke uvedenej v čl. IV. bod 5 písm. g/ zmluvy o dielo, namielol nesprávne posúdenie ceny diela pri výpočte zmluvnej pokuty, ako aj nesprávne posúdenie započítacích nárokov dovolateľa v dôsledku neuplatnenia výkladových pravidiel uvedených v ustanovení § 266 ods. 1 až 4 ObchZ odvolacím súdom.

41. Nesprávnosť právneho posúdenia percentuálnej sadzby úroku z omeškania odvolacím súdom spočíva podľa dovolateľa v skutočnosti, že v deň, od ktorého mu odvolací súd priznal nárok na úrok z omeškania (23. 04. 2010), bola základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky vo výške 1 %, preto v súlade so znením nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení platnom v čase vzniku omeškania, mala byť správna percentuálna ročná sadzba úroku z omeškania stanovená na výšku 9 %, namiesto odvolacím súdom stanovenej výšky 9,25 %.

42. Podľa § 369 ods. 1 ObchZ, v znení účinnom do 31. 01. 2013, ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, je povinný platiť z nezaplatenej sumy úroky z omeškania dohodnuté v zmluve. Ak úroky z omeškania neboli dohodnuté, dlžník je povinný platiť úroky z omeškania podľa predpisov občianskeho práva. Ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ, možno dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky ustanovenej podľa predpisov občianskeho práva.

43. Podľa § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Zb., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 87/1995 Z. z.“), v znení účinnom do 31. 01. 2013, výška úrokov z omeškania je o 8 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

44. Odvolací súd svojím rozhodnutím č. k. 2Cob/26/2018-440 zo dňa 22. 05. 2019, ktorým zmenil prvoinštančný rozsudok č. k. 30Cb/21/2011-388 zo dňa 21. 06. 2017 tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 56.579,48 eur, zároveň rozhodol aj o priznaní úrokov z omeškania so zaplatením žalovanej istiny, a to vo výške 9,25 % ročne od 23. 04. 2010 do zaplatenia. Výšku úroku odvolací súd stanovil podľa § 369 ods. 1 ObchZ v znení účinnom ku dňu vzniku omeškania a nariadenia vlády SR č. 87/1995 Zb., pričom začiatok omeškania ohraničil uplynutím 30 dní odo dňa vyhlásenia konkurzu (pozn. dovolacieho súdu: konkurz na majetok dlžníka Geotechnika spol. s r. o., bol vyhlásený uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 26K/2/2010 zo dňa 22. 03. 2010 - vid' č. I. 8 spisu).

45. Dovolací súd z prehľadu úrokových sadzieb Európskej centrálnej banky zistil, že v období od 13. 05. 2009 až do 12. 04. 2011 bola úroková sadzba pre hlavné refinančné operácie (považovaná za základnú úrokovú sadzbu podľa § 17 ods. 1 zákona č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), 1,00 %. Úroková sadzba 1,25 %, ktorú použil odvolací súd pri rozhodovaní o výške úrokov z omeškania, bola od 13. 04. 2011. V spojení s ustanoveniami § 369 ods. 1 ObchZ a § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Zb. (oba predpisy v znení účinnom do 31. 01. 2013), tak správna percentuálna ročná sadzba úroku z omeškania v relevantnom období predstavovala 9,00 %, namiesto odvolacím súdom stanovenej výšky 9,25 %.

46. Sumarizujúc vyššie uvedené, dovolací súd konštatuje opodstatnenosť námietky žalovaného týkajúcej sa nesprávneho určenia výšky úroku z omeškania ako príslušenstva žalobcom uplatneného nároku v žalobe.

47. V ďalších častiach dovolania žalovaný (bod III. písm. B/, C/, D/) namielol nesprávne právne posúdenie veci vo vzťahu k insolvenčnej doložke uvedenej v čl. IV. bod 5 písm. g/ zmluvy o dielo, k pojmu ceny diela čl. IV. bod 1 zmluvy o dielo, ako aj vo vzťahu k zápočtu jeho nárokov vyplývajúcich z faktúr č. 3892900153 a č. 3892900210.

48. Z obsahu dovolania vo vzťahu k namietaným ustanoveniam zmluvy o dielo možno vyvodíť, že dovolateľom nastolená otázka je právna otázka týkajúca sa právneho posúdenia platnosti zmluvných dojednaní žalovaného ako objednávateľa a dlžníka (úpadcu), t. j. spoločnosti Geotechnika spol. s r.o., ako zhotoviteľa v jednotlivých ustanoveniach Smlouvy o dílo č. 001-2008/BCK II “ (č. l. 9 - 12 spisu), konkrétne v článku IV nazvaného ako „Cena díla a platební podmínky“ bod 5 písm. g/ (vo vzťahu k insolvenčnej doložke) a bod 1 (vo vzťahu k pojmu cena diela), ako aj ustanovení prílohy č. 6 zmluvy o dielo, nazvanej ako „Všeobecné smluvní podmínky provádění díla“ (č. l. 113 - 120 spisu), a to vo vzťahu započítacím nárokom dovolateľa tvrdiac, že tieto mali byť posúdené podľa výkladových pravidiel upravených ustanoveniami Obchodného zákonníka, a to za aplikácie

§ 266 ods. 1 až 4 ObchZ. Tým, že sa výkladové pravidlá pri právnom posudzovaní insolvenčnej doložky, pojmu ceny diela v súvislosti s výpočtom zmluvnej pokuty a započítacích nárokov dovolateľa neuplatnili, došlo k odklonu od doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (poukazujúc na rozhodnutie sp. zn. 3Obdo/16/2002). Vzhľadom

na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného je podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, procesne prípustné. Následne preto skúmal, či je podané dovolanie aj dôvodné, a teda či žalovaným napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

49. Podľa § 266 ods. 1 ObchZ, prejav vôle sa vykladá podľa úmyslu konajúcej osoby, ak tento úmysel bol strane, ktorej je prejav vôle určený, známy alebo jej musel byť známy.

50. Podľa § 266 ods. 2 ObchZ, v prípadoch, keď prejav vôle nemožno vyložiť podľa odseku 1, vykladá sa prejav vôle podľa významu, ktorý by mu spravidla prikladala osoba v postavení osoby, ktorej bol prejav vôle určený. Výrazy používané v obchodnom styku sa vykladajú podľa významu, ktorý sa im spravidla v tomto styku prikladá.

51. Podľa § 266 ods. 3 ObchZ, pri výklade vôle podľa odsekov 1 a 2 sa vezme náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, včítane rokovania o uzavretí zmluvy a praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, ako aj následného správania strán, pokiaľ to pripúšťa povaha vecí.

52. Podľa § 266 ods. 4 ObchZ, prejav vôle, ktorý obsahuje výraz pripúšťajúci rôzny výklad, treba pri pochybnostiach vykladať na ťarchu strany, ktorá ako prvá v konaní tento výraz použila.

53. Podstatnou pre posúdenie vyhodnotenia skutkového stavu a z toho vyplývajúcich právnych záverov odvolacieho súdu je okolnosť, či boli zmluvné dojednania (z ktorých odvolací súd vyvodzoval skutkové zistenia týkajúce sa ceny diela, určujúcej výpočet zmluvnej pokuty, započítacieho prejavu žalovaného a napokon aj insolvenčnej doložky), dojednané medzi účastníkmi zmluvy dostatočne určito a zrozumiteľne a či podľa jednotlivých dotknutých ustanovení zmluvy bolo možné jednoznačným spôsobom určiť absolútnu neplatnosť insolvenčnej doložky v čl. IV. bod 5 písm. g/ zmluvy o dielo, súčasne že k započítaniu žalovaným fakturovaných nárokov nedošlo, rovnako, že cena diela bola v čl. IV. bod 1 dohodnutá ako pevná a konečná. Odvolací súd (a napokon aj súd prvej inštancie) vyhodnotil vzťah medzi účastníkmi v intenciách Obchodného zákonníka, avšak z odôvodnenia jeho rozhodnutia nevyplýva, že by uskutočnil výklad sporných zmluvných dojednaní aj v zmysle § 266 ObchZ. Pri svojom rozhodovaní opomenul, že pri výklade obchodných záväzkových vzťahov a dojednaní je potrebné uskutočniť výklad podľa Obchodného zákonníka, ktorý ako lex specialis v ustanovení § 266 upravuje pre výklad právnych úkonov výkladové pravidlá, ktorými dopĺňa základné pravidlá upravené Občianskym zákonníkom ako lex generalis. Z dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že sa použitím označeného ustanovenia nezaoberal a ani nevysvetlil, prečo na prejednávajúcu vec výklad v zmysle § 266 ObchZ neaplikoval.

54. Dovolení súd pre úplnosť uvádza, že hoci sa pri posudzovaní výkladu jednotlivých ustanovení zmluvy môže javiť, že sa jedná o skutkovú otázku, v skutočnosti ide o otázku aplikácie výkladového pravidla buď podľa Občianskeho zákonníka, či Obchodného zákonníka, a to v súvislosti s posúdením otázky platnosti/neplatnosti spornej časti právneho úkonu, a teda sa jedná o právnu otázku. Platnosť právneho úkonu možno posudzovať s ohľadom na okolnosti, existujúce v čase jeho uskutočnenia. A

teda, ak právny úkon, ktorý v čase jeho uskutočnenia zodpovedal všetkým zákonným požiadavkám a bol preto platný, sa v dôsledku skutočností, ktoré nastali po jeho vzniku, nemôže stať dodatočne neplatným a naopak (rovnako aj rozhodnutie sp. zn. 1MObdov/16/2006). Pokiaľ ide o obsah právneho úkonu, ustanovenie § 35 ods. 2 OZ predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti alebo zrozumiteľnosti, a pre tento prípad zákon formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukladajú súdu povinnosť tieto pochybnosti odstrániť výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu slovne (nie len konkludentne podľa § 35 ods. 3 OZ) treba podrobiť skúmaniu i vôľu, resp. úmysel konajúcich osôb.

55. Dovolací súd konštatuje, že ak obsah záväzkového vzťahu, z ktorého žalobca uplatňuje svoj nárok, spadá pod režim Obchodného zákonníka, jeho výklad treba uskutočniť podľa § 266 ObchZ, ktorý obsahuje pre výklad právnych úkonov výkladové pravidlá. Najskôr musí byť v zmysle § 266 ObchZ zistený úmysel toho, kto konal, a pokiaľ ho nemožno zistiť, alebo sa zmluvné strany v sledovanom úmysle právneho úkonu rozchádzajú, treba vychádzať z významu, aký by bežný podnikateľ prejavenej vôli prikladal, a ďalej z toho, aký význam sa prikladá v právnom úkone použitým výrazom podľa obchodných zvyklostí. Pri nemožnosti zistenia hľadiska subjektívneho (úmysel konajúcich), prichádza do úvahy objektívne hľadisko. Vždy sa však, ako z hľadiska subjektívneho, ako aj objektívneho, musí brať ohľad na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy, praxe, ktorú medzi sebou zmluvné strany zaviedli, ako aj následné správanie sa strán, pokiaľ to povaha veci pripúšťa. Tu dovolací súd zdôrazňuje, že nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvoinštančného a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - vid' ustanovenie § 442 CSP („dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd“). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

56. Osobitne vo vzťahu k námietke dovolateľa týkajúcej sa záveru odvolacieho súdu o absolútnej neplatnosti insolvenčnej doložky v čl. IV. bod 5 písm. g/ zmluvy o dielo, podľa § 39 OZ pre rozpor so ZoKR, dovolací súd poukazuje na to, že zmluvné dojednanie ohľadne insolvenčnej doložky v označenom článku bolo odvolacím súdom už v jeho druhom zrušujúcom uznesení (č. k. 2Cob/41/2015-340 zo dňa 29. 01. 2016) vyhodnotené ako absolútne neplatné, avšak bez toho, aby bol vykonaný jej riadny výklad v zmysle § 35 ods. 2 OZ a § 266 ObchZ. Dovolací súd na tomto mieste vo všeobecnosti uvádza, že Ústavný súd SR konštantne preferuje prednosť výkladu vedúceho k platnosti než k neplatnosti zmluvy. Napríklad v náleze sp. zn. I. ÚS 242/07 zdôrazňuje, že „základným princípom výkladu zmlúv je priorita výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou.“ Aj v náleze publ. v časopise ZSP 6/2016 (I. ÚS 640/2014) ústavný súd poukazuje na to, že vôľa účastníkov zmluvy zohráva pri jej vytváraní a jej interpretácii zásadnú úlohu; právny formalizmus všeobecných súdov a nimi vnášané prehnané nároky na formuláciu zmluvy nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať, lebo evidentne zasahujú do zmluvnej slobody osoby v zmysle čl. 2 ods. 3 Ústavy SR. Nie je ústavne konformná a je v rozpore s princípmi právneho štátu taká prax, kedy všeobecné súdy uprednostňujú výklad vedúci k neplatnosti zmluvy. Všeobecne teda platí princíp uprednostnenia platnosti zmluvy pred jej neplatnosťou, pokiaľ však v konaní súd zistí takú mieru neurčitosti zmluvných dojednaní, ktorá neumožňuje jednoznačne zistiť obsah vôle zmluvných strán, a to pri precíznej aplikácii relevantných výkladových pravidiel, môže dospieť aj k záveru o absolútnej neplatnosti právneho úkonu, takýto záver je však nutné aj náležite zdôvodniť. Dovolací súd poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/164/2012, ktorý k otázke právneho posúdenia uviedol, že „z ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný. Všeobecná právna úprava právnych úkonov, uvedená v Občianskom zákonníku v ustanoveniach § 34 až § 51 je pre obchodné záväzkové vzťahy doplnená v Obchodnom zákonníku niektorými ustanoveniami o právnych úkonoch. Ako to vyplýva zo samotného nadpisu druhého dielu prvej hlavy tretej časti Obchodného zákonníka, tento obsahuje iba niektoré ustanovenia o právnych úkonoch, ktoré dopĺňajú túto všeobecnú

úpravu s platnosťou pre obchodné záväzkové vzťahy. Ide o ustanovenia §§ 266 až 268, ktoré sú v zmysle § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka ustanoveniami kogentnými, od ktorých sa nemožno odchyliť, a ktoré riešia otázku výkladu prejavu vôle konajúcich osôb, pričom sa za rozhodujúci pokladá ich úmysel. Výklad právnych úkonov podľa týchto ustanovení Obchodného zákonníka je však potrebný len v prípade, keď prejav vôle konajúcej osoby nie je celkom zrozumiteľný alebo určitý. Podmienkou platnosti každého právneho úkonu, teda aj právnych úkonov, ku ktorým dochádza v rámci obchodných záväzkových vzťahov je, že musí ísť o prejav vôle urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne. Ak dôjde k situácii, že súd musí vykladať prejav vôle účastníkov obchodného záväzkového vzťahu, musí postupovať podľa výkladových pravidiel upravených v ustanoveniach § 266 ods. 1 až 4 Obchodného zákonníka“ (viď aj rozhodnutie sp. zn. 3Obdo/16/2002).

57. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti dovolací súd má za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a nesprávne vec právne posúdil, ak pri posúdení otázky platnosti/neplatnosti zmluvných dojednaní zmluvy o dielo v rámci obchodného záväzkového vzťahu neuskutočnil výklad sporných zmluvných dojednaní podľa výkladových pravidiel upravených v ustanoveniach § 266 ods. 1 až 4 Obchodného zákonníka.

58. Zhrnúc vyššie uvedené skutočnosti, dovolateľ dôvodne namietal prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, preto dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým rozsudok prvoinstančného súdu zmenil, ako aj v závislom výroku o náhrade trov prvoinstančného a odvolacieho konania, zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Bude povinnosťou odvolacieho súdu odvolanie žalobcu opakovane prejednať, dôsledne sa vysporiadať so všetkými námietkami žalobcu i žalovaného a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť.

59. Podľa § 455 CSP, v ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení.

60. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd aj o trovách pôvodného konania (prvoinstančného aj odvolacieho konania) a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

61. Dovolací súd zrušil aj uznesenie Okresného súdu Košice I č. k. 30Cb/21/2011-559 zo dňa 13. 04. 2022, ktorým tento uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy dovolacieho konania vo výške 794,50 eura. Dovolací súd tak rozhodol vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 374/2022-23 zo dňa 08. 09. 2022 zrušil predchádzajúce uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/29/2021 zo dňa 28. 01. 2022, na ktoré označené rozhodnutie prvoinstančného súdu o vyčíslení trov konania nadväzuje, pričom toto vychádzalo z úspechu žalobcu v dovolacom konaní v dôsledku toho, že dovolanie žalovaného bolo odmietnuté pre procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania spočívajúci v nedostatočnom plnomocenstve. Po vrátení veci z ústavného súdu a vecnom prejednaní dovolania žalovaného, sa pomer úspechu strán v dovolacom konaní v dôsledku (čiastočného) zrušenia rozsudku odvolacieho súdu, zmenil, ktorú okolnosť bude potrebné vziať do úvahy pri novom rozhodovaní o trovách dovolacieho konania. O výške náhrady trov konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP opätovne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

62. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 10 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.